

**Saksanseisöjakerho ry
Jalostustoimikunta
Jalostuksen tavoiteohjelma**

**1.1.2013–31.12.2017
Bourbonnais'nseisoja**

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on laaja tietopaketti käsittelemästään rodusta kaikkien rodun harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Tavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliitto r.y:n jalostustieteellisen toimikunnan mallirungon ja siihen liittyvien ohjeiden pohjalta. Jalostuksen tavoiteohjelma on käsitelty Saksanseisojakerho r.y:n vuosikokouksessa 21.4.2012, mistä on hyvissä ajoin tiedotettu rotujärjestön jäseniä Saksanseisojakerhon internet-sivuilla: www.saksanseisojakerho.fi . Jalostuksen tavoiteohjelma on ollut rotujärjestön internet-sivuilla kaikkien rodusta kiinnostuneiden tutustuttavana ja kommentoitavana hyvissä ajoin ennen vuosikokousta 2012. Vuosikokouksen roturyhmäkokouksessa tavoiteohjelma on käyty läpi, ja se on Saksanseisojakerho r.y:n vuosikokouksessa 21.4.2012 hyväksytty jäsenistöltä tulleen palautteen mukaisesti muokattuna.

Suomen Kennelliitto r.y:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymisen jälkeen tämä jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa 1.1.2013 alkavan PEVISA-kauden 1.1.2013–31.12.2017, minkä jälkeen tavoiteohjelma jälleen päivitetään.

Jalostuksen tavoiteohjelma on luettavissa ja tulostettavissa Saksanseisojakerho r.y:n internet-sivuilta (www.saksanseisojakerho.fi => muut mannermaisiet kanakoirat => Bourbonnais'nseisoja) ja saatavissa myös tavoiteohjelman kokoajalta pyydettäessä.

Koonnut ja saadun palautteen mukaisesti muokannut: Pirjo Kankaanpää, Marianna Plathan, Miia Salo, Hannele Tammivuori, Riikka Karvinen

Kannen kuva: D. Malher 1907

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto	4
2. Rodun tausta.....	4
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia.....	5
4. Rodun nykytilanne	6
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	7
4.1.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja Suomessa.....	7
4.1.2 Populaation rakenne ja jalostuspohja Ranskassa	9
4.1.3 Populaation rakenne ja jalostuspohja Yhdysvalloissa	9
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet.....	10
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta	10
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	10
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet	11
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	13
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmista.....	13
4.3. Terveys ja lisääntyminen	14
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet.....	14
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	14
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	16
4.3.4 Lisääntyminen.....	16
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	16
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista	16
4.4. Ulkomuoto	17
4.4.1 Rotumääritelmä.....	18
4.4.2 Luonnontökö häntä	20
6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus.....	20
6.1 Jalostuksen tavoitteet	20
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	20
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	21
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	21
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	22
7. Lähteet.....	22
Liite 1	24
Liite 2	25

TAULUKOT

Taulukko 1: Rekisteröintimäärät Suomessa 2003–2011

Taulukko 2: Jalostukseen käytetyt koirat 2004–2011

Taulukko 3: Koepalkittujen koirien osuus 2003-2011

Taulukko 4: Koekäyntien ja palkintojen määrä 1.1.2005–31.12.2011

Taulukko 5: Lonkkakuvatut bourbonnais'nseisojat 2004–2010

Taulukko 6. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

1. Yhteenveto

Bourbonnais'nseisoja on ranskalainen seisova lintukoira, joka kuuluu FCI (Fédération Cynologique Internationale) ryhmään 7. Sen rotujärjestönä on kaikille mannermaisille kanakoirille yhteinen Saksanseisojakerho ry. Bourbonnais'nseisojat ovat metsästyskoiria, joiden rodunomainen käyttökoe Suomessa on kanakoirien erikoiskoe (KAER).

2000-luvulla osa suomalaisista kanakoiraharrastajista suuntasi katseensa ulkomaille etsiessään sopivinta ja mielenkiintoisinta metsästyskoirarotua laajasta kanakoirien rotuvalikoimasta. Bourbonnais'nseisojista kiehtovan vaihtoehdon teki sen käytännöllisen koon ja helppohoitoisen turkin lisäksi rodun lempeä, miellyttävä luonne sekä suuri intohimo metsästykseseen. Ensimmäinen Suomeen tuotu yksilö saapui 2002, ja vuoden 2011 lopussa rotua oli rekisteröity maahamme 57 yksilöä. Vaikka rotu on suomalaisille uusi, ja maailmallakin varsin harvinainen, on se todellisuudessa yksi vanhimpia kanakoirarotuja. Bourbonnais'nseisojat ovat peräisin Keski-Ranskasta, missä rotu on tunnettu vuodesta 1598. Rotu lähes hävisi maailmansotien aikaan, mutta 1970-luvulla ryhmä kasvattajia otti tehtäväkseen rodun säilyttämisen, ja nykyisin sen suosio on jatkuvassa nousussa.

Koska Bourbonnais'n maakunta on vuoristoista aluetta, rodulta on vaadittu vaihtelevassa maastossa kestävä, tasapainoista ja joustavaa laukkaa. Siksi siitä on kehitetty liioittelematon, lähes neliömäisen rakenteen omaava koira, jonka tulee olla vankka, vahva ja tiivis, mutta samalla riittävän jalo. Väriykseltään bourbonnais'nseisojat ovat valkopohjaisia, ja niissä on kauttaaltaan ruskeita tai oransseja pilkkuja. Rodussa esiintyy luonnontöpöä häntää. Vaikka rodun olemassaolo on ollut historiassa vaarassa, ovat sen tyyppi ja käyttöominaisuudet säilyneet entisellään. Nykypäivän koirat muistuttavat ulkomuodollisesti vanhoissa kuvissa ja piirroksissa esiintyviä koiria ja suurinta osaa käytetään metsästykseseen.

Kaikki saavutetut näyttely- ja koepalkinnot lisäävät rodun positiivista tunnettavuutta sekä antavat tärkeää tietoa kasvattajille ja pentua hankkiville. Näyttelyissä koiria on käytetty kiitettävästi, ja taso on ollut pääsääntöisesti korkeaa. Kokeisiin osallistuneiden koirien palkitsemisprosentti on kohtalaisen hyvä, mutta kokeissa käytettävien koirien määrän toivottaisiin kasvavan. Vuonna 2011 nuoret koirat menestyivät erinomaisesti KAER-kokeissa, mikä lupaa hyvää tulevaisuuden kannalta.

Bourbonnais'nseisojat ovat perusterveitä koiria, joiden rakenne mahdollistaa kestävä työskenntelyn. Rodun yleisin perinnöllinen sairaus on lonkkaniveldysplasia. Olisi toivottavaa, että yhä useampi bourbonnais'nseisoja käytettäisiin lonkkakuvauksessa, jotta rotua pystyttäisiin kasvattamaan nykyistä paremmin tietoon perustuen. Jalostusyksilön valinnassa tulee metsästyskoiralla huomioida terveyden ohella luonne, käyttöominaisuudet ja rotutyypillinen ulkomuoto. Koska kyseessä on pieni rotu, on myös ensisijaisen tärkeää laajentaa jalostuspohjaa. Suomalaiset kasvattajat ovat panostaneet tähän kiitettävästi käyttämällä ulkomaisia uroksia tai tuomalla maahamme uusia yksilöitä. Rodun tulevaisuus Suomessa ja maailmalla vaikuttaa turvatulta.

2. Rodun tausta

Bourbonnais'n seisoja on vanha ranskalainen seisotarotu, joka on mainittu ranskalaisessa

kirjallisuudessa jo vuonna 1598 (Historie Naturelle d'Aldovrandi, Bibliotheque Nationale). Rotua on kuvattu metsästäjän miellyttävänä seuralaisena, joka on olemukseltaan kestävä ja terve. Karvapeitteen pohjaväri on valkoinen, missä on kauttaaltaan ruskeita tai kellanruskeita pieniä pilkkuja. Rodulla on korkea metsästysvietti. Kuten monen muunkin nykyajan seisojarodun, bourbonnais'n seisojan uskotaan saaneen alkunsa espanjalaisista seisojista. Kuten rodun nimi kertoo, se on kotoisin Bourbonnais'n maakunnasta Keski-Ranskasta.

Ryhmä rodulle omistautuneita kasvattajia Ranskassa muodosti ensimmäisen bourbonnais'n seisoja järjestön vuonna 1925, ja ensimmäinen rotumääritelmä julkaistiin järjestön tiedotteessa 1930. Tavoitteena järjestöllä oli elvyttää rotu ja tuoda takaisin sen ensimmäistä maailmansotaa edeltänyt näkyvyys. Rodun jalostus noudatti tuolloin tiukkoja väri vaatimuksia, karvapeitteen haalistuneen ”syreeninkukan väriä” sekä luonnostaan lyhyttä häntää, käyttöominaisuuksien kustannuksella. Tämä vähensi kasvattajien kiinnostusta rotua kohtaan. Tällainen tiukka valinta vaaransi tuolloin koko rodun olemassaolon, ja rotu oli kuolla sukupuuttoon. 1970-luvulla joukko ranskalaisia kasvattajia Michel Comten johdolla otti asiakseen rodun säilyttämisen. Rodun uudelleen synnyttämiseen käytettiin mm. bretonia ja pointteria. Ranskan toinen bourbonnais'n seisoja järjestö perustettiin, 1982 ja FCI tunnusti rodun 1991. Tavoite rodun elvyttämiseksi oli saavutettu.

Tänään kasvattajat pyrkivät välttämään menneisyyden virheet ja kasvattamaan bourbonnais'n seisojia jotka ovat ulkomuodoltaan rotumääritelmän mukaisia, mutta yhtä tärkeää on myös käyttöominaisuuksien säilyminen.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Bourbonnais'n seisoja kuuluu mannermaisten seisojarotujen yhteisen rotujärjestön, Saksanseisojakerho r.y:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho perustettiin vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisojien harrastajaa. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvassa rotujärjestössä on noin 2700 jäsentä.

Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisojia, mutta nyt valikoimaan kuuluu jo 24 eri mannermaista seisojarotua tai rotumuunnosta (lähde SKL:n tiedonanto), joihin rekisteröidään vuosittain 600–800 pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on kehittää ja ylläpitää mannermaisia seisovia lintukoiria metsästyksen monitoimikoirina sekä edistää kanakoiraharrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisoja-lehteä sekä näyttely- ja koetulokset sisältävää vuosikirjaa. Kerho myös vaalii ja ohjaa edustamiensa rotujen rodunjalostusta sekä pyrkii kaikin keinoin torjumaan koirien terveydentilaa mahdollisesti horjuttavia perinnöllisiä vikoja ja muita eläinsairauksia sekä tiedottamaan niistä jäsenilleen.

Saksanseisojakerhon hallituksessa on 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta ja tietojenkäsittelytoimikunta. Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäsensihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuhenkilö.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnassa on yhdeksän jäsentä. Jalostusneuvojat valitsee Saksanseisojakerhon vuosikokous. Valtarotujen, lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonta työllistää suurimman osan toimikunnan jäsenistä: lk-saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 3 henkilöä ja kk-saksanseisojan jalostusneuvonnasta 3 henkilöä. Bretonien jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö, münsterinseisojien sekä pitkäkarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö ja muiden jäljelle jäävien rotujen jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö. Pienempien, mutta Suomeen jo vakiintuneiden rotujen (pitkäkarvainen saksanseisoja, unkarinvizlat, korthalsingriffoni, bracco italiano, spinone, weimarinseisijat, stabyhoun ja bourbonnais'n seisoja) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa jalostustoimikunnan kullekin rodulle valitsema rotuyhdyshenkilö.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet ja seuraa rotujemme tilaa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta ylläpitää jalostusrekisteriä jalostustavoitteet täyttäneistä koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelemässä vuotuista nuorten koirien ikäluokkakatselmusta Junkkaria sekä vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä.

4. Rodun nykytilanne

Bourbonnais'nseisoja tarjoaa kanakoirarotujen valikoimaan keskikokoisen lyhytkarvaisen vaihtoehdon, jolle on löytynyt kysyntää suomalaisten metsästäjien joukosta. Rotu kiinnostaa myös seurakoiraa etsiviä, mutta käyttöominaisuuksien vaalimiseksi on suositeltavaa myydä pennut metsästäviin koteihin. Uutena rotuna bourbonnais'nseisijat ovat esittäneet kohtuullisen hyvää menestystä koerintamalla ja osoittaneet näin potentiaalinsa metsästyskoirana. Koekäyntien ansiosta opimme myös tuntemaan rodun käyttöominaisuuksien vahvuuksia ja heikkouksia.

Terveiden osalta tietoa on kertynyt vasta vähän, minkä vuoksi bourbonnais'nseisojien omistajilta ja kasvattajilta toivottaisiin aktiivisuutta terveystutkimusten suhteen ja avoimuutta ongelmien ilmaantuessa. Jalostustoimikunta tallentaa terveystietoja joita voi hyödyntää jalostusvalintoja tehdessä. Rodulle suunnitellaan haettavaksi PEVISA-ohjelmaa, jotta terveystietoa saataisiin nykyistä enemmän edes jalostukseen käytettävistä yksilöistä. PEVISA:n suunnitellaan haettavaksi lonkkakuvauspakkoa ja matadoripykälää, joka rajoittaa yhden koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrän 21:een, kuitenkin siten, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Geenipohjan liiallisen rajaamisen ehkäisemiseksi ulkomaisten urosten käyttöön haetaan jatkuvaa poikkeuslupaa siten, että lonkkakuvaamattomia ulkomaisia uroksia voi käyttää jalostukseen.

Suomeen rotu on tuotu vuonna 2002, ja ensimmäiset pentueet syntyivät kaksi vuotta myöhemmin. Vuoden 2011 lopussa bourbonnais'nseisojia oli rekisteröity Suomen Kennelliittoon 57 yksilöä. Suomessa 39 prosenttia yli vuoden ikäisistä koirista on osallistunut kanakoirien erikoiskokeeseen (KAER). Näistä suurin osa on yksittäisiä käyntejä alle kaksivuotiaiden koirien ikäluokkakatselmuksessa Junkkarissa. Samasta ikäryhmästä virallisessa lonkkakuvauksessa on käynyt vain 18 prosenttia koirista.

Ranskassa rotua on rekisteröity vuodesta 1974 lähtien, ja viime vuosina rekisteröintimäärä on vaihdellut sadan molemmin puolin. Yhdysvaltoihin ensimmäiset bourbonnais'nseisijat vietiin vuonna 1988, ja

vuonna 2010 North American Versatile Hunting Dog Association (NAVHDA) rekisteröi 82 bourbonnais'nseisoojaa. Ranskasta rotua on viety Yhdysvaltojen lisäksi Kreikkaan, Italiaan, Alankomaihin, Sveitsiin, Suomeen, Valko-Venäjälle ja Kanadaan. Suomesta bourbonnais'nseisoojia on viety Ruotsiin, Norjaan, Viroon ja Liettuaan. Yksittäisiä kasvattajia lukuun ottamatta aktiivista kasvatusta löytyy Ranskan lisäksi vasta Yhdysvalloista ja Suomesta. On kuitenkin odotettavissa, että rodun jalostus laajenee useampiin maihin lähivuosina. Maailmanlaajuisesti rotua rekisteröidään keskimäärin 200–250 pentua vuodessa.

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

4.1.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja Suomessa

Suomeen ensimmäinen bourbonnais'nseisooja tuotiin Ranskasta 2002 ja pari vuotta myöhemmin koiria tuotiin kolme lisää. Jo vuonna 2005 Suomessa kasvatettiin kaksi pentuetta, mutta tätä seurasi kolmen vuoden tauko, jolloin Suomessa ei syntynyt eikä maahan tuotu uusia yksilöitä. 2011 loppuun mennessä rekisteröintimäärä on noussut 57 yksilöön, joista viisi koiraa on ranskantuontia. Suomessa on kasvatettu kahdeksan pentuetta neljän kasvattajan toimesta. Ensimmäisten tuontien jälkeen kiinnostus rotua kohtaan on ollut jatkuvassa nousussa ja bourbonnais'nseisoojien tulevaisuus maassamme vaikuttaa valoisalta.

Taulukko 1: Rekisteröintimäärät Suomessa 2003–2011

	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Pennut	13	12	12	-	-	-	15	-	-
Tuonnit			1				2	1	1
Rekisteröinnit yhteensä	13	12	13	-	-	-	17	-	-

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

Suomessa syntyneissä kahdeksassa pentueessa on käytetty kuutta urosta ja viittä narttua. Kahta tuontinarttua on käytetty kahdesti ja yhdellä tuontiuroksella on kolme pentuetta. Yksi yhdistelmä on uusittu kerran. Suomessa asuvien urosten lisäksi jalostukseen on käytetty ranskalaista urosta sekä Yhdysvalloissa asuvaa Ranskasta vietyä urosta. Pentueiden vanhemmista viisi on palkittu rodunomaisessa käyttökokeessa ja viidellä on Suomesta saatu virallinen lonkkakuvaustulos.

Jotta jalostuspohjaa saataisiin Suomessa laajemmaksi, tulee pyrkiä käyttämään jalostukseen entistä useampia yksilöitä. Suositeltava yläraja yksittäisen koiran jälkeläismäärälle pienilukuisissa roduissa on 2-3 pentuetta tai 5 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Käyttökoirarodussa jalostusyksilön toivotaan kuitenkin omaavan hyvän luonteen, terveyden ja ulkomuodon lisäksi riittävät käyttöominaisuudet, mikä luo lisähaastetta sopivien jalostusyksilöiden valinnalle. Rodun pieni populaatio huomioiden ulkomaisia uroksia on hyvin tarjolla. Tasokkaita koiria on valittavana useista eri linjoista Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Bourbonnais'nseisoojien kohdalla on kuitenkin muistettava, että rotu on elvytetty 1970- luvulla pienestä populaatiosta. Näin ollen kaikki rodun yksilöt ovat toisilleen sukua jossain vaiheessa, ja olisi suositeltavaa jalostusyhdistelmää suunniteltaessa tarkastella sukutaulua riittävän pitkälle. Suomen Kennelliiton KoiraNet-tietokantaan merkitään tuontikoirien osalta vain kolme sukupolvea, minkä vuoksi sieltä saatu sukusiitosaste usein aliarvioi pentueen todellisen sukusiitosasteen. Kahdessa Suomessa syntyneessä pentueessa sukusiitoskerroin on ollut 13,28 % viiden sukupolven

mukaan laskettuna. Molemmissa pentueissa vanhemmat ovat olleet puolisisaruksia, ja niillä on kaikilla yhteinen isä, ranskantuontiurossa Urane. Kennelliiton suositusarvo sukusiitoskertomalle on alle 6,25 % neljän–viiden sukupolven mukaan laskettuna. Uranella on Suomessa kolme pentuetta, ja viittä sen jälkeläistä on käytetty jalostukseen. Näin ollen uroksella on 22 ensimmäisen ja 18 toisen polven jälkeläistä, mikä muodostaa 70,2 % Suomen bourbonnais'nseisajakannasta.

Taulukko 2: Jalostukseen käytetyt koirat 2004–2011

Uros,syntymä- vuosi	Pentueita	Pentuja	% **	Lonkka-k uvattuja	KAER- kokeissa käytettyjä	Näyttelyssä esitettyjä
Urane,2003 (-)	3	22	38,6 %	3	6	16
Sherrif des Bois de la Mariniere, 2001(u)*	1	5	8,8 %	2	4	5
Canine Cáhu,2009 (-)	1	5	8,8 %	0	0	2
Atlas,2005 (u)	1	7	12,3 %	2	4	5
Karamain Remus,2009 (C)*	1	7	12,3 %	-	-	-
Canine Ceavzit,2009 (-)	1	6	10,5 %	-	-	-
Yhteensä	8	52	91,2 %	7	14	28
Nartut,syntymä- vuosi	Pentueita	Pentuja	% *	Lonkka-k uvattuja	KAER- kokeissa käytettyjä	Näyttelyssä esitettyjä
Themis dou Coudonie,2002 (A)	1	6	10,5 %	1	0	2
Venus du Rocher des Jastres,2004 (-)*	2	16	28,1 %	2	6	14
Volage du Pontelle de Maicou,2004 (B)*	2	12	21,5 %	4	8	10
Canine Attanvuotna,2005 (D)	1	5	8,8 %	0	0	2
Canine Bahkavuotna, 2005 (B)*	1	7	12,3 %	-	-	-
Canine Ahpi,2005 (-)	1	6	10,5 %	-	-	-
Yhteensä	8	52	91,2 %	7	14	28

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

* merkityt koirat ovat palkittu rodunomaisessa käyttökokeessa.

** kyseisen koiran ensimmäisen polven jälkeläisten osuus kaikista Suomessa kasvatetuista

(-) ei lonkkatulosta, (u) ulkomainen lonkkatulostulos

Sukusiitoksesta:

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosityhdistelmiä ei ole. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän–viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

4.1.2 Populaation rakenne ja jalostuspohja Ranskassa

Ranskassa rotua on rekisteröity vuodesta 1974. Suurin pentumäärä (170) saavutettiin vuonna 1989, jota seurasi kymmenen vuoden kulta-aika. 2000-luvulla rekisteröintimäärät lähtivät kuitenkin laskuun. Alhaisimmillaan pentuja syntyi vain noin 60, mutta vuonna 2009 määrät lähtivät uudelleen nousuun, ja bourbonnais'nseisojien rekisteröintimäärä on pysynyt sittemmin yli sadan. Rotu ei ole jakaantunut näyttely- ja käyttölinjaan, ja valtaosa koirista myydään metsästäviin koteihin. Terveystarkastuksia tehdään Ranskassa vaihtelevasti. Koekäyntejä rodun kotimaassa on ollut viimeisten kymmenen vuoden aikana suhteellisen vähän, mutta trendi vaikuttaa olevan noususuuntainen, ja vuonna 2011 useita rodun yksilöitä on jälleen palkittu kokeissa.

4.1.3 Populaation rakenne ja jalostuspohja Yhdysvalloissa

Ensimmäiset bourbonnais'nseisojat vietiin Yhdysvaltoihin vuonna 1988, ja vuodesta 1992 lähtien rekisteröintimäärät ovat olleet tasaisessa nousussa. Vuonna 2010 North American Versatile Hunting Dog Associationiin (NAVHDA) rekisteröitiin 82 bourbonnais'nseisojaa. Amerikkalaiset kasvattajat tuovat vuosittain uusia rodun edustajia Ranskasta laajentaen näin populaationsa jalostuspohjaa. Koirat on rekisteröity NAVHDA-yhdistykseen sekä osa lisäksi Puerto Rican Kennel Club:n joka kuuluu FCI:hin. Tämä on mahdollistanut kansainvälisen yhteistyön, sillä FCI:lla ei ole NAVHDA:n kanssa suoraa yhteistyösopimusta. Vuonna 2011 kasvattajat onnistuivat saamaan rodulle myös American Kennel Clubin (AKC) hyväksynnän. Näin heille avautui mahdollisuus rekisteröidä koiransa Yhdysvaltojen tärkeimpään rotukoira järjestöön. Vuodesta 2012 alkaen bourbonnais'nseisojat saavat osallistua AKC:n metsästyskokeisiin, mutta näyttelyihin osallistumisoikeutta rodulla ei vielä ole. Suuri osa rodun edustajista myydään USA:ssa metsästäviin koteihin, ja vuosina 2005–2010 NAVHDA:n käyttökokeissa palkittiin keskimäärin 14 bourbonnais'nseisojaa vuodessa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta

Rotumääritelmässä bourbonnais'nseisojan luonnetta kuvaillaan lempeäksi ja omistajaansa kiintyväksi. Työskennellessä koiran tulee olla kiihkeä ja älykäs, ja rodun tulee sopia erilaisten riistaeläinten metsästyksen vaihtelevissa maastoissa. Haussa pään asento on korkea, seisonta on kiinteä ja kohdistuu tarkasti riistaan. Hylkääviksi luonteen virheiksi rotumääritelmässä mainitaan aggressiivisuus tai pelokkuus.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Bourbonnais'nseisoja on metsästyskoirarotu, mikä luo lisävaatimuksia luonteelle: koiran on sovellettava itsenäiseen työhön, mutta sen on toimittava yhteistyössä ohjaajan kanssa sekä pärjättävä majapaikoissa muiden koirien kanssa. Rotu on erittäin energinen ja vaatii säännöllistä liikuntaa tai muuta aktiivista tekemistä. Kotioloissa koira on pääsääntöisesti rauhallinen ja lempeä. Bourbonnais'nseisojat nauttivat lämmöstä, mukavuudesta ja ihmisen läheisyydestä, mikä tekee niistä erinomaisia sisäkoiria. Bourbonnais'nseisojat eivät ole dominoivia tai rajuja, eikä niillä tulisi olla vartiointiviettä. Metsästyskoiran on oltava ehdottoman tottelevainen, ja siksi kilteinkin koira vaatii johdonmukaista ja määrätietoista koulutusta. Rodun luonnetta voi kuvailla älykkääksi, iloiseksi ja leikkisäksi. Osa rodun edustajista on hyvinkin avoimia vieraita kohtaan, mutta osalla luonnetta värittää pidättyväisyys. Ihmisiin kohdistuvaa arkuutta on tavattu muutamissa yksilöissä, mutta aggressiivisuutta ihmisiä tai muita koiria kohtaan rodussa ei ole tullut ilmi. Jalostusneuvojalle on raportoitu yksittäisiä tapauksia hermostuneisuudesta, joka on ilmentynyt eroahdistuksena, uusien tilanteiden pelkona tai paukuarkuutena. Pääsääntöisesti rotu on kuitenkin hyväluonteinen, miellyttävä koti- ja harrastekoira. Näyttelyarvosteluiden yhteydessä arkuudesta on merkintä viidestä eri koirasta, joista neljä on esitetty junioriluokassa ja yksi avoimessa luokassa. Kanakoirien erikoiskokeissa käyneistä koirista ei ole merkintää häiritsevistä käytöksestä tai arkuudesta.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Bourbonnais'nseisoja on seisova lintukoira. Suomessa sen tarkoituksena on hakea tuulta käyttäen kanalintuja pelloilta, tunturista ja metsästä. Lisäksi rotua voidaan käyttää noutavana koirana kyyhkysjahdissa ja sorsastuksessa. Lisäansiona seisojalle luetaan, jos se osoittaa kiinnostusta pienpetoja kohtaan, vaikkakin ominaisuus on rodulla harvinainen.

Alun perin rotu on kehitetty Keski-Ranskan vuoristoisessa Bourbonnais'n maakunnassa, jossa koirat ovat etsineet riistaa vaihtelevissa maastoissa. Bourbonnais'nseisojan tyypillinen hakuvauhti on nopea laukka. Nykyisin rodulla metsätetään ympäri Ranskaa niin ylämailla kuin pelloillakin. Metsiä Keski-Euroopassa on vähän, mutta rodun tulisi kyetä mukauttamaan hakunsa ja työskentelynsä peitteisempäänkin maastoon. Suomessa metsästyksessä voi nauttia monipuolisesti pelloilla, metsissä tai tuntureilla. Kuitenkin suurin osa linnustajista kulkee tiheissä metsissä, minkä vuoksi siellä tarvittavia ominaisuuksia olisi hyödyllistä kehittää, kuitenkin menettämättä rodun alkuperäistä tyyliä ja kiihkeyttä. Bourbonnais'nseisoja on hyvän riistavietin omaava, sillä on erinomainen hajuaisti ja riistankäsittelytaito.

Seisovan lintukoiran kanssa metsästyksen perustuu koiran itsenäiseen, mutta yhteyttä pitävään hakuun sekä kiinteisiin seisontoihin, joilla se osoittaa metsästäjälle riistan sijainnin ja painaa linnun matalaksi. Tällöin metsästäjä voi tulla rauhassa sopivalle ampumaetäisyydelle. Suomessa arvostetaan koiran kykyä nostaa lintu käskystä lentoon (avance), mutta ulkomailla on erilaisia käytäntöjä seisonnan jälkeisestä toiminnasta. Ammuttaessa seisojan tulee odottaa rauhallisena mahdollista noutokäskyä, koska linnun perään ryntäävä koira voi pahimmillaan olla itse hengenvaarassa. Noudon merkitys korostuu, jos lintu on hankalasti löydettävissä tai jää haavakoksi. Jälkimmäisessä tapauksessa koiran on tärkeää tuoda saalis metsästäjälle pikaisesti. Harvassa muussa metsästysmuodossa koiran koulutuksen merkitys on yhtä suuri kuin seisovan kanakoiran kanssa. Tämä vaatii kouluttajalta paljon aikaa ja vaivaa, mutta myös koiralta koulutettavuutta ja yhteistyöhalua.

Bourbonnais'nseisoja on laajasti liikkuva, nopea ja riistavietäinen. Tyylikäs, energinen haku on rodun suurimpia vahvuuksia ja edesauttaa riistan löytymistä. Ilman perusteellista ja kärsivällistä tottelevaisuuskoulutusta osalla koirista on kuitenkin taipumusta muuttua liian itsenäiseksi tai kiihkeiksi. Seisonnat ovat tyylikkäitä ja kestävät pääsääntöisesti hyvin. Linnun nostossa ei ole tullut ongelmia ilmi. Rauhallisuus ammuttaessa vaihtelee koiran luonteen sekä sen koulutuksen mukaan. Noudossa lintuun tarttuminen ei ole rodun vahvuuksia, mutta paranee yleensä koulutuksen, kokemuksen ja iän myötä. Voimakas koulutus ei sovi rodulle. Rodussa ei ole tietävästi kovasuusia, lintuja purevia yksilöitä. Koska rotu on alun perin jalostettu nimenomaan maalinnun metsästykseseen, vesityöskentely on osalla rodun yksilöistä ongelmallista. Nouto ei kuitenkaan kuulu rodun vahvuuksiin, eikä vesikään ole bourbonnais'nseisojille mieluisin elementti. Siksi veteen tutustuttaminen on suositeltavaa aloittaa varhain, ja siihen kannattaa varata riittävästi aikaa. Koska sorsastus on Suomessa suosittu harrastus ja vesityö osa kanakoirien erikoiskoetta, tulisi tähän osa-alueeseen panostaa myös jalostuksessa. Metsästysominaisuuksista tulisi olla näyttöä ennen astutusta ja luotettavin näyttö on koepalkinto kanakoirien erikoiskokeesta.

4.2.3.1 Kanakoirien erikoiskokeet

Kanakoirien erikoiskokeet ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on saada tietoa koirien metsästysominaisuuksista jalostusta varten ja edistää koirien metsästyskäyttöä. Kokeissa kokeillaan koirien haku riistan löytämiseksi ja riistatyö maastossa olevalla villillä riistaeläimellä. Lisäksi kokeillaan koeluokista riippuen nouto, tiedotus, vesityö ja jälkityö. Kiinnitetään myös huomiota koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä. Koiran seisonnalta on ammuttava, jotta koira voidaan palkita.

Koeluokkia on kolme:

Nuorten luokkaan (NUO) saa osallistua koira, joka on täyttänyt 9 kk ja on enintään 24 kk ikäinen.

Avoimeen luokkaan (AVO) saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan.

Voittajaluokkaan (VOI) osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa.

Palkintosijojen vähimmäispistemäärät luokittain: NUO 1, AVO 1, VOI 1 palkinto vähintään 80 pisteellä, maksimi 100 pistettä.

NUO 2, AVO 2 palkinto vähintään 60 pisteellä ja VOI 2 palkinto vähintään 70 pisteellä.

NUO 3, AVO 3 palkinto vähintään 40 pisteellä ja VOI 3 palkinto vähintään 60 pisteellä.

Bourbonnais'nseisojia on ollut Suomessa vasta vuodesta 2002, mistä johtuen myös koekäyntejä on vielä suhteellisen vähän. Tässä vaiheessa ei ole mielekäästä tarkastella rodun ominaisuuspisteiden keskiarvoja, vaan paremman kuvan rodun tilanteesta antaa koekäyntien ja -palkintojen määrä. Rodun edustajilla on vuoden 2011 loppuun mennessä ollut 18 koiralla yhteensä 52 koekäyntiä, joista 21 on suoritettu nuorten luokassa ja 31 avoimessa luokassa. Olisi toivottavaa, että useampi koira esitettäisiin kokeissa. Yksi rodun edustaja on saavuttanut avoimen luokan ensimmäisen palkinnon (AVO 1). Voittajaluokassa rodulla ei ole koekäyntejä. Bourbonnais'nseisojat ovat menestyneet nuorten koirien Junkkari-kokeessa vuosina 2010 ja 2011. Junkkari on Saksanseisojakerho ry:n järjestämä kolmipäiväinen ikäluokkakatselmus alle 24 kuukauden ikäisille koirille. Tapahtumassa koko pentue arvioidaan samanlaisissa olosuhteissa ja se antaa kasvattajalle arvokasta tietoa kasvatustyönsä onnistumisesta. Junkkariin kuuluu nuorten luokan peltokoe, ulkomuotokatselmus ja Junkkari-loppukilpailu. Kolme bourbonnais'nseisojaa on saavuttanut kokeessa nuorten luokan ensimmäisen palkinnon (NUO 1) ja hyväksyty loppukilpailuun, minkä lisäksi kolme koira on saanut NUO 2 - tai NUO 3 -palkinnon vuosina 2010–2011.

Taulukko 3: Koepalkittujen koirien osuus.

Vuosi	Rekisteröityjä	Koepalkittuja
2003	1	0
2004	1	0
2005	19	0
2006	19	2 (10,5%)
2007	19	3 (15,8%)
2008	19	4 (21,1%)
2009	32	5 (15,6%)
2010	44	6 (13,6%)

2011	57	9 (15,8%)
------	----	-----------

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

Taulukko 4: Koekäyntien ja palkintojen määrä 1.1.2005–31.12.2011

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AVO 1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
AVO 2	-	-	-	-	-	3	1	-	-
AVO 3	-	-	-	1	3	2	1	1	-
AVO 0	-	-	-	2	7	2	3	-	-
AVO -	-	-	-	-	1	1	1	1	-
Yhteensä	-	-	-	3	11	8	7	2	-
NUO 1	-	-	-	-	-	-	-	1	2
NUO 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NUO 3	-	-	-	1	-	-	-	-	1
NUO 0	1	-	1	3	-	-	-	6	1
NUO -	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	1	-	1	4	-	-	-	7	4

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Kotiloissa Bourbonnais'nseisoja on rauhallinen, ystävällinen ja omaan perheeseen kiintyvä koira. Arkuutta on ilmennyt muutamissa yksilöissä, mutta aggressiivisuutta rodussa ei ole tullut ilmi. Jalostustoimikunnan tietoon on tullut yksittäisiä tapauksia hermostuneisuudesta, joka on ilmentynyt eroahdistuksena, uusien tilanteiden pelkona tai paukuarkuutena. Pääsääntöisesti rotu on kuitenkin tasapainoinen ja miellyttävä harrastekoira. Bourbonnais'nseisoja omaa voimakkaan riistavietin, joten koira tarvitsee hyvän koti- ja tottelevaisuuskoulutuksen.

Astumisvaikeuksia ei ole tuotu ilmi ja nartut ovat tiinehtyneet hyvin. Suomessa kasvatetuissa kahdeksasta pentueesta keinosiemennystä on käytetty kerran, kyseessä oli ulkomainen tuontisperma. Yhdellä nartulla on ollut tiinehtymisongelmia. Kaikki pentueet ovat tietävästi syntyneet ilman keisarinleikkausta. Bourbonnais'nseisojanartuilla on vahvat luontaiset emonvaistot ja ne hoitavat pentunsa hyvin.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmista

Ihmisiin kohdistuvaa arkuutta, ei kuitenkaan vihaisuutta on tavattu muutamissa yksilöissä. Yksittäisissä tapauksissa on raportoitu hermostuneisuudesta, joka on ilmentynyt eroahdistuksena, uusien tilanteiden pelkona tai paukuarkuutena. Jalostuksessa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota koirien ja niiden lähisukulaisten hyvään hermorakenteeseen ja avoimeen luonteeseen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Bourbonnais´nseisojalla ei ole PEVISA-ohjelmaa. Rodulle suunnitellaan anottavan PEVISA-ohjelmaa, niin että jalostukseen käytettäviltä koirilta tulee olla lonkkakuvauslausunto ilman raja-arvoa ja matadoripykälä, joka rajoittaa yksittäisen koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrän 21 pentuun. Kuitenkin siten, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Koska rodun edustajia ei ulkomailla kuvata säännönmukaisesti lonkistaan, ulkomaisten lonkkakuvaamattomien urosten käytölle haetaan pysyvää poikkeuslupaa, jotta jalostukseen käytettävissä olevien koirien määrää ei rajattaisi liikaa. Jalostukseen käytetyistä 10 eri koirasta lonkkakuvaamattomia Suomen Kennelliittoon rekisteröityjä koiria on ollut 5.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Rotu on tuotu Suomeen vasta 2002, minkä vuoksi sairauksista ei ole ehtinyt kertyä kattavasti tietoa. Toisaalta tutkittujen koirien määrä ei ole tasolla, jota rodun terveyden kartoittaminen ja edistäminen vaatisivat. Tätä selittää osittain Suomessa kasvatettujen koirien nuori ikä, mutta myös asenteet virallisia terveystarkastuksia kohtaan. Rodun yleisin sairaus on lonkkaniveldysplasia. Sen lisäksi ulkomailla on todettu sydänvikaa. Tietävästi valkoiseen väriin liittyvää kuuroutta ei rodulla ole esiintynyt, suomessa syntyneet väriltään valkoiset koirat ovat olleet terveistä. Jalostustoimikunnalle on raportoitu yksittäinen epilepsia- ja yksittäinen olkanivelen kasvuhäiriötapaus, sekä yksi alle vuoden ikäinen koira on jouduttu lopettamaan erittäin vaikean lonkkaniveldysplasian vuoksi. On toivottavaa, että useampi koiranomistaja tai kasvattaja toimittaisi koiristaan terveystiedot Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnalle. Tietoja kaivataan myös terveistä koirista.

4.3.2.1 Lonkkaniveldysplasia (HD)

Jalostukseen olisi suositeltavaa käyttää A- tai B-lonkkaista koiraa, mutta pienen populaation vuoksi jalostuskantaa ei voida rajata näin jyrkästi. Tällä hetkellä lonkkavian suhteen tärkeintä olisi, että nykyistä useampi koira tutkittaisiin, jotta jalostuspäätökset pystyttäisiin perustamaan tietoon ja rodun kokonaistilanteesta saataisiin selkeämpi kuva. Suomeen rekisteröidyistä, jalostukseen vuosina 2005–2011 käytetystä 10:stä eri koirasta virallinen lonkkatulokset löytyy viideltä koiralta.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin

vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0,1–0,6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiösuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3–12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylönousuvaikkeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelneste- ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa. Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiösuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Taulukko 5: Lonkkakuvatut bourbonnais'nseisojat 2004–2010

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2002	1	1	0	0	0	0	1
2003	1	0	0	0	0	0	0
2004	3	0	1	1	0	0	2
2005	15	0	2	0	1	0	3
2006	0	0	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	0	0
2009	12	0	1	2	0	0	3

2010	12	1	0	0	0	0	1
Yhteensä	44	2	4	3	1	0	10

Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet

4.3.2.2 Sydänvika

Ulkomailta on raportoitu rodussa sydänvikaa. Sairaus on löytnyt koirilta jo pentuna sydänkuuntelun avulla. Osa koirista on jouduttu lopettamaan vaikeiden oireiden vuoksi nuorena, mutta osa on pystynyt jatkamaan riittävän laadukasta lemmikkikoiran elämää vuosia. Diagnoosi on tehty vain yhdelle koiralle, joten taudin tyypistä olisi tärkeää saada lisää tietoa. Suomessa tapauksia ei ole tullut ilmi. On suositeltavaa, että kasvattajat teettäisivät ennen luovutusikää pentutarkastuksen, jossa eläinlääkäri myös kuuntelisi sydämen sivuäänien varalta.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Populaatio Suomessa on vielä niin nuori, ettei kuolinsyistä voida tehdä kattavaa tilastointia.

4.3.4 Lisääntyminen

Suomessa on rekisteröity kahdeksan pentuetta, joista yhdessä on tehty keinosiemennys ulkomailta tuodulla pakastespermalla. Astumisvaikeuksia ei ole raportoitu, ja nartut ovat tiinehtyneet hyvin. Yksi narttu on ensimmäisessä astutuksessa luonut pennut, toisella astutuskerralla pennut syntyivät kuolleena ja kolmannella astutuksella on syntynyt normaali pentue. Pentumäärä on vaihdellut 5–9 pentuun, keskimääräinen pentuekoko on ollut 6,5. Muita pentukuolemia tai synnynnäisiä vikoja ei ole tiedossa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodulla ei ole todettu lisääntymisongelmille altistavia anatomisia piirteitä.

Bourbonnais'nseisojilla voi olla luonnontöpö häntä, joka johtuu T-Box mutaatiosta. Luonnontöpö häntä tarkoittaa eripituisia lyhyitä häntiä, jotka pääsääntöisesti koostuvat parista nikamasta. Töpöhäntäisenä syntyneestä pennusta liitetään pentueilmoitukseen eläinlääkärintodistus. Eläinlääkäriin tutkimus on suoritettava kymmenen vuorokauden kuluessa pentujen syntymästä. Tieto synnynnäisestä töpöhännästä voidaan merkitä myös rodulle erikseen hyväksytyyn DNA-testin perusteella. Töpöhäntä periytyy dominantisti, jolloin koira on saanut toiselta vanhemmistaan normaalin ja toiselta töpön aiheuttavan geenin. Töpöhäntäinen koira periyttää geeniä keskimäärin puolelle jälkeläisistä. Kahta luonnontöpöhäntäistä koira ei saa yhdistää, koska kahden luonnontöpöhäntäisen koiran parittaminen voi tuottaa jälkeläisiä, joilla on pysyviä epämuodostumia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista

Bourbonnais'nseisojilla yleisin sairaus on lonkkaniveldysplasia. Rodulle suunnitellaan

PEVISA-ohjelmaa, johon tulisi jalostukseen käytettävien koirien lonkkakuvauspakko ilman raja-arvoa. Viiden viimeisen vuoden aikana jalostukseen käytetyistä koirista vain viisi koiraa on lonkkakuvattu. Lonkkaniveldysplasian seurauksena syntyvän nivelrikon on todettu käytännössä rajoittavan selkeästi koiran metsästyskäyttöä.

Bourbonnais'nseisojilla esiintyvä luonnontöpöhäntä johtuu T-Box mutaatiosta. Dominoiva töpöhäntämutaatio homotsygoottina on letaali ja johtaa sikiökuolemaan ja joskus elinkelvottoman pennun syntymiseen. Siksi kahden luonnontöpöhäntäisen koiran parittaminen keskenään on kielletty. Rodun terveydestä on hyvin rajallisesti tietoa saatavilla ja tutkittujen koirien määrä on niin vähäinen, että rodun terveyden kartoittaminen on vaikeaa.

4.4. Ulkomuoto

Bourbonnais'nseisoja on vanha metsästyskoirarotu, jolla terve rakenne luo mahdollisuuden kestäväan ja vaivattomaan maastossa liikkumiseen. Kasvattajat ovat pyrkineet vuosisatojen ajan pitämään rodun liioittelemattomana, terverakenteisena koirana, eikä niillä myöskään ole sallittu luonnollista lisääntymistä haittaavia piirteitä. Rodun arvostelussa noudatetaan FCI:n voimassa olevaa rotumääritelmää. Se kuvailee rotua lyhytkarvaiseksi, keskikokoiseksi koiraksi, joka on mittasuhteiltaan lähes neliömäinen. Uroksen tulee olla vankkarakenteinen, lihaksikas ja tiivis, mutta samalla melko jalo. Narttu ei ole yhtä vankkarakenteinen. Rakenteensa vuoksi rodulle tyypillinen askellaji maastossa on laukka, jolla sen tulee pystyä kulkemaan kestävästi, tasapainoisesti ja joustavasti. Koiranäyttelyissä liikkeiden osalta arvostellaan vain ravi, jossa bourbonnais'nseisojille riittää keskipitkä askel. Rodulle tyypillinen pää on lyhyt ja päärynänmuotoinen. Sen koon tulee olla suhteessa runkoon. Bourbonnais'nseisojille on ominaista lempeä, ilmeikäs ja älykäs katse. Karva on lyhyttä, ohutta ja tiivistä, mutta se voi kuitenkin selän alueella olla karkeampaa ja hieman pidempää.

Bourbonnais'nseisojien pohjaväri on valkoinen, jossa on pieniä ruskeita tai oransseja pilkkuja. Mustaa ei saa esiintyä. Rodun historiassa on tavoiteltu ”viinin sakan” sävyä ja vain kohtuullista määrää pilkkuja, mutta tämä on nähty liian ankarana vaatimuksena ja nykyisin kaikki ruskean ja oranssin muunnokset ovat hyväksyttäviä. Pilkutuksen lisäksi päässä ja rungossa hyväksytään pienet ja määrältään vähäiset laikut.

Bourbonnais'nseisojat syntyvät valkoisina, mutta osalla koirista pigmentaatio jää vajaaksi, jolloin pilkkuja ei ilmaannu tai niitä on erittäin vähän. Väri lisättiin hylkääviin virheisiin 2000-luvun loppupuolella. Rotua on lukumääräisesti Suomessa vähän, minkä vuoksi niitä ei näe näyttelyissä usein. Kuten muillakin harvinaisilla pienroduilla, ongelmana on usein lisäksi se, että rodun edustajia on paikalla vain yksi tai muutama, jolloin rotutyypin arvioiminen saattaa olla hankalaa, eikä tuomareille ole välttämättä muodostunut syvällistä rodun tuntemusta. Kuitenkin iso osa rodun edustajista on käytetty näyttelyssä vähintään kertaalleen ja taso on korkea.

Näyttelykäyntejä oli vuosina 2007–2011 yhteensä 36 koiralla 154 kappaletta. Tällä ajanjaksolla yhtä lukuun ottamatta jokainen näyttelyssä käytetty koira on saanut vähintään laatumaininnan ”erittäin hyvä”. Yksi koira on saanut laatumaininnan tyydyttävä. Useita koiria on lisäksi arvioitu Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa, jossa kokeneet ulkomuototuomarit arvioivat koirat yksityiskohtaisesti erilliselle lomakkeelle, jotka ovat luettavissa Saksanseisojakerhon ylläpitämästä tietokannasta. Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa on arvioitu vuosina 2002–2010 syntyneistä koirista 17 (39 %), joista 13 koiralle on arvioitu kokonaiskuvan laatumaininnaksi ”erinomainen”, kahdelle ”erittäin hyvä”,

yhdelle ”hyvä” ja yksi koira on saanut ”tyydyttävän”, missä palkintosijaa laski pilkuttomuus. On muistettava, että arviot on tehty nuorista koirista ja että mannermaisat seisijat ovat täyskasvuisia vasta 2–3 vuoden iässä.

4.4.1 Rotumääritelmä

Alkuperämaa: Ranska (Bourbonnais'n maakunta)

KÄYTTÖTARKOITUS: Seisova lintukoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 7 kanakoirat

Alaryhmä 1.1 mannermaisat kanakoirat

Käyttökoetulos vaaditaan.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Bourbonnais'n seisija tunnettiin jo vuonna 1598 (Histoire Naturelle d'Aldovrandi, Bibliotheque Nationale). Entisaikoina rotua kuvattiin metsästäjän miellyttävänä seuralaisena, joka on olemukseltaan kestävä ja terve. Karvapeitteen pohjaväri on valkoinen, missä on kauttaaltaan ruskeita tai kellanruskeita pieniä pilkkuja. 1930-luvun kasvattajat painottivat jalostuksessa karvapeitteen ”haalistuneen syreeninkukan” väriä ja luonnostaan lyhyttä häntää. Näin tiukan valinnan seurauksena rodun olemassaolo vaarantui. 1970-luvulla ryhmä kasvattajia otti tehtäväkseen bourbonnais'n seisijarodun säilyttämisen. Nykyään rodun tulevaisuus vaikuttaa turvatulta.

YLEISVAIKUTELMA: Lyhytpäinen, lyhytkarvainen, keskikokoinen ja mittasuhteiltaan lähes neliömäinen seisija. Se on vankkarakenteinen, tiivis ja lihaksikas sekä antaa vahvan ja voimakkaan vaikutelman, ollen kuitenkin melko jalo. Narttu on jalompi eikä ole yhtä vantera kuin uros.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus on sama tai hiukan suurempi kuin säkäkorkeus. Rintakehän syvyys on sama tai hiukan suurempi kuin puolet säkäkorkeudesta. Kuono-osa on hieman kalloa lyhyempi.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Kotona lempeä ja omistajaansa kiintynyt. Työskennellessään kiihkeä ja älykäs, sopii erilaisten riistaeläinten metsästyksen mitä vaihtelevimmissa maastoissa. Haussa pään asento on ilmapainuiselle koiralle tyypillisen korkea. Seisonta on kiinteä ja kohdistuu tarkasti riistaan.

PÄÄ: Tärkeä rotupiirre on pään ns. päärynän muoto. Pään koko on suhteessa runkoon, ei liian kevyt eikä liian raskas.

KALLO-OSA: Joka suunnasta pyörästynyt, sivut ovat kaarevat, otsaluut ja poskikaaret hyvin kehittyneet. Kallon ja kuonon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset tai hieman eriävät.

OTSAPENGER: Hieman erottuva.

KIRSU: Suuri, sieraimet ovat hyvin avoimet. Sivusta katsottuna kirsu voi joskus ulottua pystysuoran huulilinjan etupuolelle. Kirsu on täysin pigmentoitunut ja sen väri sointuu karvapeitteeseen.

KUONO-OSA: Tyvestään vahva ja leveä, hieman kärkeä kohti kapeneva ja tylpän kartion muotoinen, nartuilla ei aivan yhtä leveä kuin uroksilla. Kuononselkä on suora tai hieman kupera.

HUULET: Ylähuuli peittää alahuulen, huulet eivät ole liian paksut eikä huulitasku liian voimakas. Huulten reunat ovat hyvin pigmentoituneet.

LEUAT / HAMPAAT / PURENTA: Leuat ovat vahvat ja yhtä pitkät. Täydellinen hampaisto ja leikkaava purenta, tasapurenta sallitaan.

SILMÄT: Suuret ja melko pyöreät, karvapeitteen värin mukaisesti hasselpähkinän tai tumman meripihkan väriset. Katse on ilmeikäs, lempeä ja älykäs. Silmäluomet ovat hyvin pigmentoituneet.

KORVAT: Keskipitkät, kurkun tasolle tai sen alapuolelle ulottuvat, tyvestään melko leveät ja silmien tasolle tai mieluiten hieman ylemmäksi kiinnittyneet. Korvat riippuvat luonnollisesti poskenmyötäisinä ja sileinä tai hieman sisäänpäin kiertyneinä.

KAULA: Ei liian pitkä; lihaksikas, ryhdikäs ja liittyy sulavasti lapoihin. Hieman löysää kaulanahkaa sallitaan.

RUNKO

YLÄLINJA: Suora ja hyvin kiinteä.

SÄKÄ: Selvästi erottuva.

SELKÄ: Kiinteä ja lihaksikas.

LANNE: Lyhyt, leveä, lihaksikas ja tiivis. Nartuilla lanne on hieman pitempi kuin uroksilla.

LANTIO: Pyörästynyt ja hieman viisto, lihakset ovat voimakkaat.

RINTAKEHÄ: Leveä, pitkä ja syvä, kyynärpäiden tasolle tai hieman niiden alapuolelle ulottuva. Rintalasta ulottuu mahdollisimman pitkälle taakse. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on tasaisesti taaksepäin kohoava, kupeet litteät ja vain hieman kohoavat.

HÄNTÄ: Osa koirista syntyy hännättöminä. Hännälliset tulisi tyypistää hännän tyvestä. (Huom. Suomessa tyypistyskielto.)

Häntä on hieman selkälinjan tasoa alemmaksi kiinnittynyt. Maissa, joissa typistys on lailla kielletty, hännän tulee koiran seistessä olla asennoltaan selkälinjan alapuolella.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat hyvin lihaksikkaat ja edestä katsoen suorat.

LAVAT: Viistot ja tiiviisti rintakehän myötäiset. Lihakset ovat kiinteät ja erottuvat.

OLKAVARRET: Melko pitkät ja lihaksikkaat.

KYYNÄRPÄÄT: Rungonmyötäiset, mutta eivät liian tiiviisti asettuneet, eivät ulko- eivätkä sisäkierteiset.

KYYNÄRVARRET: Suorat, lihaksikkaat ja vahvat olematta karkealuustoiset.

RANTEET: Vahvat.

VÄLIKÄMMENET: Kynnärvarsiin nähden vain hieman viistot.

KÄPÄLÄT: Rungon kanssa samalla linjalla, pyöreät tai lusikan muotoiset. Päkiät ovat lujat ja kestävät, varpaat tiiviisti yhdessä ja kaarevat, kynnet ovat vahvat.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat vahvaluustoiset, lihakset ovat selvästi erottuvat. Takaa katsottuna takaraajat ovat suorat ja yhdensuuntaiset

REIDET: Pitkät, lihaksikkaat ja alas ulottuvat.

POLVET: Voimakkaat ja hyvin kulmautuneet.

SÄÄRET: Lihaksikkaat ja suunnilleen reiden pituiset.

KINTEREET: Matalat, voimakkaat ja hyvin kulmautuneet.

VÄLIJALAT: Pystysuorat ja voimakkaat, eivät poikkea pystysuorasta linjasta.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Keskipitkä askel. Metsällä laukka on kestävä, tasapainoista ja joustavaa.

NAHKA: Joustava, ei liian ohut, poimuton.

KARVAPEITE

KARVA: Ohutta, tiivistä ja lyhyttä, selässä hieman karkeampaa ja joskus hieman pitempää. Pään ja korvien karvoitus on pehmeämpää ja lyhyempää.

VÄRI: Valkopohjainen, jossa pieniä ruskeita (ennen nimeltään viinin sakka) tai kellanruskeita (ennen persikankukka) pilkkuja kaikkine muunnoksineen. Korvat ovat yleensä samaa väriä kuin pohjaväri, pilkutusta enemmän tai vähemmän.

Vaalea kimo, joka on valkoisten ja värillisten karvojen sekoitus, on myös hyväksyttävä. Päässä ja rungossa hyväksytään vain pienikokoisia ja määrältään vähäisiä värillisiä laikkuja.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Urokset 51–57 cm

nartut 48–55 cm.

Yhden senttimetrin poikkeama ylös- tai alaspäin sallitaan.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma:

Pitkärunkoisuus

liian pitkät tai liikaa kiertyneet korvat.

VAKAVAT VIRHEET:

raskarakenteisuus tai kevyt luusto; karkea yleisvaikutelma.

pään koko ei suhteessa runkoon

teräväkärkinen tai suippo kuono-osa; liian raskaat, neliömäisen kuonolinjan muodostavat huulet

liian vaaleat silmät

liian suuret värilliset laikut karvapeitteessä; liiallinen pään laikutus

rotumääritelmän antaman säkäkorkeuden ylitys tai alitus +/- 2 cm.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

aggressiivisuus tai pelokkuus

leikkaavat kallon ja kuonon ylälinjat; selvästi kyömy kuononselkä

ylä- tai alapurenta, jolloin etuhammasrivit eivät kosketa toisiaan

epätasainen etuhammasrivi

sisäänpäin kääntynyt rintalastan takaosa

takaraajojen kannukset tai niiden poistoarvet

vähäinenkin mustan värin esiintyminen karvapeitteessä tai kirsussa

pitkä ja karkea karva

täysin valkoinen karvapeite; mikä tahansa väri, jota ei mainita rotumääritelmässä

rotumääritelmän antaman säkäkorkeuden ylitys tai alitus +/- 3 cm.
Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.
HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

4.4.2 Luonnontöppö häntä

Bourbonnais'nseisojat on tapana tyypistää Ranskassa, mutta rodulla esiintyy myös luonnontöppöä häntää, T-Box mutaatio. Luonnontöppö häntä tarkoittaa eripituisia lyhyitä häntiä, jotka pääsääntöisesti koostuvat parista nikamasta. Perinteisesti tyypistetyllä rodulla töppöhäntäisenä syntyneestä pennusta liitetään pentueilmoitukseen eläinlääkärintodistus. Eläinlääkärin tutkimus on suoritettava kymmenen vuorokauden kuluessa pentujen syntymästä. Tieto synnynnäisestä töppöhännästä voidaan merkitä myös rodulle erikseen hyväksytyn DNA-testin perusteella. Töppöhäntä periytyy dominantisti, eli koira on saanut toiselta vanhemmistaan normaalin ja toiselta töppön aiheuttavan geenin. Töppöhäntäinen koira periyytää geenii keskimäärin puolelle jälkeläisistä. Kennelliiton hallitus on kokouksessaan 30.5.2008 kieltänyt eläinsuojelullisin kahden töppöhäntäisen (T-Box-mutaatio) koiran parittamisen keskenään. Kielto tuli voimaan 1.1.2009. Dominoiva töppöhäntämutaatio (T-Box -mutaatio) homotsygoottina on letaali ja johtaa sikiökuolemaan (pentuekoon pieneneminen) ja joskus elinkelvottoman pennun syntymiseen.

6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Bourbonnais'nseisojaa pyritään jalostuksella pitämään elinvoimaisena ja terveenä metsästyskoirarotuna. Rodussa esiintyvä töppöhäntägeeni on otettava huomioon ja sitä on myös vaalittava. On suositeltavaa lonkkakuvata jalostukseen käytettävät koirat, minkä lisäksi jalostusyksilöiden tulee olla terveitä ja luonteeltaan avoimia. Arkaa tai aggressiivista koira ei saa käyttää jalostukseen. Jalostusvalintoja tulee tehdä siten, että käyttökelpoinen jalostusmateriaali hyödynnettäisiin mahdollisimman tarkoin ja tasaisesti, eikä käytettäisi liikaa joitakin tiettyjä linjoja tai ns. siitosmatadoreja. Metsästyskoirien jalostuksessa on tärkeää pitää mielessä rodulle tyypilliset käyttö- ja luonneominaisuudet, joita vaalimalla säilytetään rodun alkuperäinen käyttötarkoitus. KAER-kokeet toimivat yhtenä hyvänä mittarina näitä ominaisuuksia tarkasteltaessa. Koearviostelu on puolueeton arvio koiran metsästysominaisuuksista. Nämä arviot auttavat kasvattajia tekemään jalostusvalintoja ja antavat uusille harrastajille suuntaa omaa pentuvalintaa tehdessään.

Suomessa rotu on jo saanut näkyvyyttä käyttökoirana KAER-koemenestyksen myötä, ja jatkossakin pentuja pyritään myymään metsästystä harrastaville ja siten välttämään rodun jakautuminen käyttö- ja näyttelykoiriksi. Rodun geenipohjaa pyritään laajentamaan hallitusti käyttöominaisuuksia vaarantamatta.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen pyritään käyttämään terveitä, luonteeltaan oikeanlaisia ja rotumääritelmän mukaisia yksilöitä, joilla olisi tuloksia näyttelyistä ja rodunomaisista käyttökokeista. Arkaa tai aggressiivista

koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Saksanseisojakerhon jalostusrekisterivaatimukset olisi hyvä huomioida ja pitää tavoitteena, kun pentuetta lähdetään suunnittelemaan (ks. Liite 2). Pienessä populaatiossa kasvattajien tulee välttää tarpeetonta sukusiitosta ja pyrkiä pitämään koko populaation keskimääräinen sukusiitosaste alhaalla. Vältetään lisäämästä koiramäärää käyttöominaisuuksien kustannuksella ja valitsemaan yhdistelmät niin, että koirien käyttöominaisuudet täydentävät toisiaan. Kahta saman puutteen omaavaa koiraa ei tulisi yhdistää.

Jalostukseen suositellaan käytettävän koiria joilla olisi lonkkakuvaustulos vähintään C. Ulkomaisten urosten lonkkakuvaus vaatimuksesta voidaan tinkiä, koska ulkomailla koiria kuvataan lonkistaan vain harvoin.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista seurataan vuosittain Saksanseisojakerhon vuosikokouksen yhteydessä pidettävässä roturyhmäkokouksessa. Tilaisuudessa keskustellaan rodun jalostusneuvojan laatiman vuosikertomuksen pohjalta rodun tilanteesta ja siihen liittyvistä asioista. Lisäksi Saksanseisoja-lehdessä sekä Saksanseisojakerhon internet sivuilla voidaan tiedottaa terveystilanteesta, koe- ja näyttelytuloksista ja muista rodun kehittymiseen liittyvistä asioista.

Rotujärjestö pyrkii jakamaan rodun harrastajille mahdollisimman paljon ja avoimesti tietoa rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. On kuitenkin huomattava, että elleivät kasvattajat ja harrastajat ilmoita koiristaan terveystietoja, rotujärjestöllä ei ole mitään tiedottaa. Kasvattajia rohkaistaan hyödyntämään jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä suunnitellessaan. Vuosikirjasta sekä Saksanseisojakerhon tietokannasta voi seurata rodun terveyden tilaa sekä näyttely- ja koetuloksia. Kerhon tapahtumista tiedotetaan Saksanseisoja-lehdessä sekä internet-sivuilla www.saksanseisojakerho.fi.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Taulukko 6. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Mahdollisuus	Uhka	Suosittelavat toimenpiteet
Parempi metsästyksellisyys ja tasaisemmat käyttöominaisuudet.	Rodun käyttöominaisuudet heikkenevät.	Koirat myydään metsästäviin koteihin ja jalostukseen pyritään valikoimaan metsästyksellisesti lahjakkaat, kokeissa testatut koirat.

Terveiden koirien osuus kasvaa.	Sairaudet lisääntyvät.	Kannustetaan kasvattajia sekä harrastajia ilmoittamaan sairauksista ja hyödynnetään tietoa jalostuksessa. Lisäksi suositellaan koirien lonkkakuvaamista.
Geneettinen monimuotoisuus laajenee.	Kannan sisäinen sukusiitosaste nousee korkeaksi tai pentueiden sukusiitosasteet nousevat tasolle, jossa ne haittaavat rodun terveyttä ja lisääntymistä.	Vältetään yksittäisten urosten liiallista käyttöä eli ns. matadorijalostusta. Pyritään pitämään sukusiitosaste matalana, valikoimaan urokset tarvittaessa ulkomailta sekä lisätään tuontikoirien määrää.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Kasvatustyössä tulisi pyrkiä rodun keskitasoa parempaan tulokseen. Tavoitetta ei saavuteta jos jalostukseen käytetään rodun keskitasoa huonompia vanhempia. Geenipohjan kannalta on kuitenkin tärkeää, että ei aina etsitä huippukoira, vaan omalle koiralle sopivaa yksilöä.

Vuosittain jalostustoimikunta kokoaa tilastoja, joilla seurataan rodun kehitystä ja terveystilannetta. Rotukohtaiset vuosikertomukset julkaistaan Saksanseisojakerhon vuosikirjassa. Vuosikokouksen yhteydessä pidettävissä roturyhmän kokouksissa jäsenille tiedotetaan avoimesti rodun tilasta ja kehityksen suunnasta. Myös Saksanseisoja lehdestä sekä Saksanseisojakerhon internet sivuilta löytyy tietoa ajankohtaisista asioista.

7. Lähteet

Lappalainen, Anu: Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö, www.kennelliitto.fi
Mäki, Katariina: Sukusiitos, www.kennelliitto.fi
North American Versatile Hunting Dog Association (NAVHDA), www.navhda.org
Saksanseisojakerho ry:n tietokanta, www.saksanseisojakerho.fi
Comte, Michael, www.braquedubourbonnais.info
Kuck, Lon: Breed History, www.elkrunkennels.com
Suomen Kennelliitto ry: Merleväri ja töpöhäntä jalostuksessa, www.kennelliitto.fi
Genoscooper Oy: Töpöhäntägeenitesti, www.genoscooper.com

Liite 1

Jalostustoimikunnan työ

Toimikunta pyrkii työssään ehdottomaan puolueettomuuteen ja noudattaa SKL-FKK:n ja Saksanseisojakerho ry:n yleisiä toimintaperiaatteita. Toimikunta vastaa sille esitettyihin kirjallisiin tiedusteluihin, jotka on tehty riittävän ajoissa, mieluiten kahta kuukautta ennen odotettua kiimaa. Toimikunnan päätös koskee vain sitä astutuskertaa johon tiedustelu kohdistuu.

Toimikunta tehdessään siitosyhdistelmäehdotuksen edellyttää kasvattajalta, että

- kasvattaja on Saksanseisojakerhon jäsen
- kasvattaja on tehnyt SKL-FKK:n kasvattajasitoumuksen, kun yhdistelmä toteutuu,
- kasvattaja huolehtii pentujen ilmoittamisesta Junkkari-kilpailuun, joka on nuorten koirien perinnöllisten ominaisuuksien ja ulkomuodon katselmustilaisuus.
- kasvattaja pyrkii sijoittamaan pennut rodunomaiseen käyttöön

Jalostusyhdistelmässä voivat uroksen ja vastaavasti nartun näyttely- ja koetulokset ym. jossain määrin korvata toisen osapuolen puuttuvia tuloksia. Liian läheistä sukusiitosta vältetään FCI:n suosituksen mukaisesti.

Jalostustoimikunnan tulee pyrkiä seuraamaan muidenkin kuin edellä mainittujen sairauksien ja vikojen esiintymistä rodussa ja tarvittaessa ryhtyä niiden vaatimiin toimenpiteisiin. Narttua saa käyttää siitokseen, kun se on parituksen aikaan ylittänyt 24 kk iän. Rotu on hitaasti kehittyvä, eikä ole suotavaa sen käyttäminen jalostukseen liian nuorena.

Liite 2

Jalostusrekisterivaatimukset

JALOSTUSKOIRIEN LAATUVAATIMUKSET

Saksanseisojakerhon edustamat rodut ovat ensisijaisesti metsästyskoiria. Jalostukseen käytettävien yksilöiden metsästysominaisuuksista tulisi olla näyttöä ennen astutusta. Luotettavin näyttö on palkinto kanakoirien erikoiskokeesta. Näyttelypalkinto on osoituksena koiran oikeasta rotutyypistä sekä rakenteesta ja luonteesta ilman vakavia virheitä.

Rotujärjestö kantaa erityistä huolta jalostukseen käytettävien koirien terveydestä. Koiran omistajia kannustetaan avoimuuteen ja vastuullisuuteen siten, että jos koiralla havaitaan periytyväksi tiedetty virhe tai sairaus, asia tuodaan julki ilmoittamalla siitä kasvattajalle ja rodun jalostusneuvojalle, eikä koiraa käytetä jalostukseen. Näin huolehdimme, että rotumme säilyvät mahdollisimman terveinä, ja pennun ostajille voidaan välittää mahdollisimman oikeaa tietoa.

JALOSTUSREKISTERI

Jalostusrekisteriin hyväksymisen ehtona on vähintään AVO 2 palkinto KAER kokeessa nartuilla, AVO 1 palkinto uroksilla sekä laatuarvostelupalkinto koiranäyttelystä, vähintään 1 x AVO tai KÄY EH tai kahdelta tuomarilta 2 x AVO tai KÄY H, kuitenkin niin, ettei palkintosijan aleneminen johdu koiran luonteesta. Lisäksi koiran lonkkakuvaustuloksen täytyy olla A tai B ja koiran tulee täyttää muut rotukohtaiset PEVISA määräykset.

Jalostusrekisteriin ilmoitettavan koiran omistajalta vaaditaan lisäksi kirjallinen vakuutus siitä, että:

- koiralla ei ole ollut leikkausta vaativia olka- ja/tai kyynärnivelen vikoja
- koiralta ei ole leikkauksella korjattu tai todettu muita virheitä, esim. silmäluomen kiertymiä
- koiralla ei ole hammaspuutoksia tai jos on, niin mitä?
- koiralla ei ole ollut epileptistyyppisiä kohtauksia

Omistaja vahvistaa allekirjoituksellaan jalostusrekisterikaavakkeessa antamansa tiedot.